

Čtrnáctideník • 7. ledna 2003

1

29 Kč
(45 Sk)

RECEPTY

PRÍMA NÁPADŮ

na návštěvě

Chalupa tatky

Pivrnce

mňam!

Delicátní

nudle

dům a byt

Je libo zimní
zahradu?

naše zahrada

Papriky

opět na startu

29

9 771213 741004

krok za krokem

Za krásou olověných vitráží

vitráží

Spojování kousků barevného skla pomocí samolepicí měděné pásky a cínu (tzw. tiffany technika) jsme již na stránkách Receptů podrobně představili. Jen málokdo však ví, že předchůdkyní této techniky je vitráž olověná. Její historie sahá hluboko do minulosti, zatímco tiffany technika se zrodila před pouhými sto lety.

Připravili: Jiří Savinec a Jaroslav Rejzek, **foto:** Jiří Savinec

Potřeba denního světla vedla člověka k tomu, aby začal stěny svých příbytků prolamovat okny. Aby však uvnitř udržel přijatelné prostředí, musel tyto otvory vyplnit materiélem, který je propustný pro denní světlo. Takový předpoklad splňovaly například tabulkové krystaly přírodní slidy. Až mnohem později přišlo na řadu dostupnější sklo, avšak ve zcela jiné podobě, než jak je známe dnes. Původně to byly malé, ručně tvarované kousky čočkovitého tvaru (tzv. bucny), které bylo zapotřebí spojit do větší plochy jiným přijatelným materiélem. Zvítilo olovo, a tak světlo světa spatřily první vitráže. Odtud již byl jen nepatrný krok k vysokým lomeným oknům vyplňeným překrásnými barevnými obrazy, které zároveň prosvětlovaly chrámové lodi vzneše-

ných gotických katedrál. Od té doby až do dneška se na technice klasické olověné vitráže prakticky nic nezměnilo. Přežila stejně technologie i nářadí. Remeslo jako takové ovšem zůstalo spíše doménou restaurátorů, protože okna našich současných příbytků vyplňuje čiré tabulové sklo s vlastnostmi, o kterých se našim předkům ani nesnilo. Olověné vitráže převzaly funkci čistě dekorativní. Tém, kteří mohli zrod vitráže do olova sledovat krok za krokem, připadá tato práce vcelku snadná. Opak je ale pravdou. V první řadě je velice náročná na přesnost a cit. Těžká je ovšem i manuálně – stačí vzít jen v úvahu hmotnost použitého olova! I přes to je ale možné zhotovit si touto cestou kupříkladu závesnou dekorativní mřížku anebo výplň do dvířek některé z prosklených skřínek. Do větších, například okenních výplní se už zřejmě pustí jen málokdo. Pokud ovšem máte třeba jen základní zkušenosť s rezáním skla, případně s tiffany technikou, potom se o to můžete pokusit. Zkusili jsme to koneckonců i my a výsledek byl vcelku přesvědčivý...

2 prima tipy

■ Proti tiffany technice je klasická vitráž do olova mnohem pracnější a také dražší. Navíc neumožňuje prostorové ztvárnění – zejména z tohoto důvodu se tiffany technika zrodila. I přesto má však své kouzlo a půvab, jichž s tiffany technikou nikdy nedocílíte.

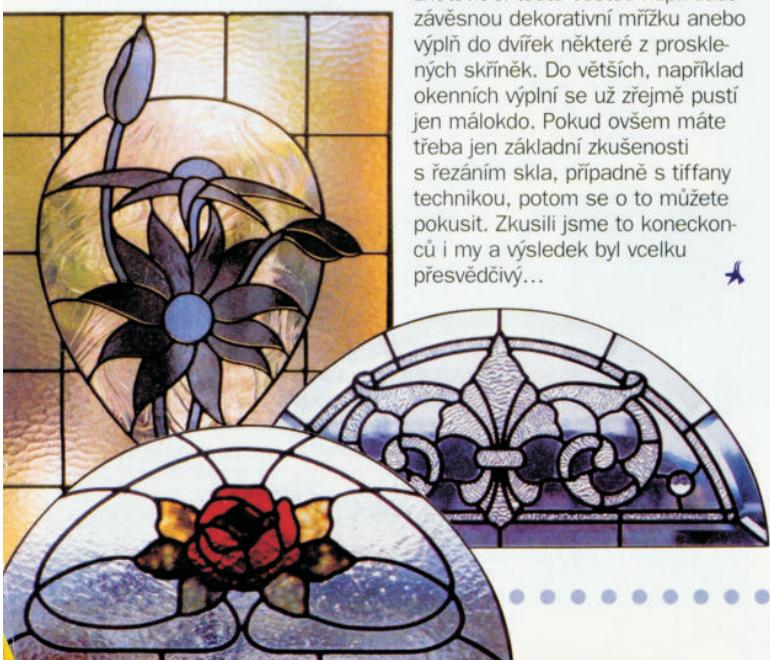
■ Podobně jako vitrážky zhotovené tiffany technikou i vitráž do olova lze v případě havárie opravit. Stačí nožem opatrně rozvrátit olověný profil a spoje kolem, rozbité sklo vyjmout a vsadit nové. Olovo je pak znova nutné uhladit a spájet.

Kontaktní adresa:

Chcete si vyzkoušet vitráže do olova v praxi? Láká vás práce s barevným plochým sklem? Potom se můžete přihlásit do některého z výkendových seminářů, které pořádá firma TGK. Bohatý program zahrnuje také kurzy tiffany techniky a zpracování plochého skla za vysokých teplot v peci (tzv. fusing), lepení skleněné mozaiky či pískování.

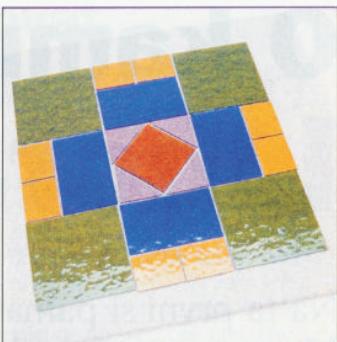

TGK-technika, sklo a umění, s. r. o.
provoz Skalice 230
471 71 Skalice u České Lípy
Tel./fax: 487 721 168
E-mail: tgk-cz-clnet.cz
www.tgk-cz.cz

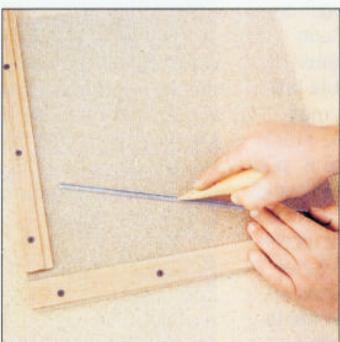

Materiál, potřeby a pomůcky

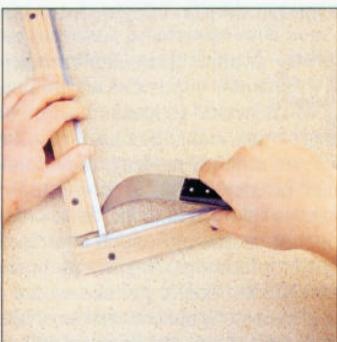
Klasická vitráž se od tiffany techniky liší tím, že jednotlivé kousky skla, nařezané a zabroušené přesně na míru, se vsazují do proužků olova s profilem ve tvaru písmene H (dodávají se v různé tloušťce a šířce). Tyto profily jsou ohebné a dají se velice snadno ohýbat a tvarovat pomocí speciálního náčiní. Stavba vitráže pak v mnohem připomíná stavebnici, ve které musí jeden prvek zapadnout přesně do druhého. Hotová mřížka se ještě „utáhne“ spoj za spojem a proužek za proužkem malým kladívkom a dřevěným sídlem a poté se olovo v každém spoji či místě křížení přepájí rozžhaveným cínem na elektrické pájce. Nakonec zbývá vitráž vycistit a pokud bude tvorit venkovní výplň okna, potom ještě „utěsnit“ pomocí speciálního tmelu (kytu).

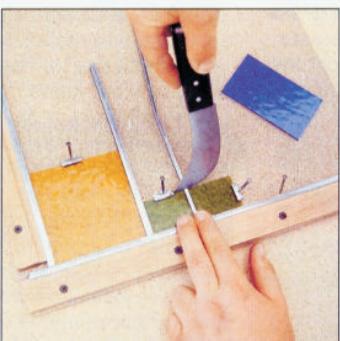
1 Na začátku je stříh v poměru 1:1. Predlohu je třeba rozstříhat speciálními zdvojenými nůžkami na dílky. Prostříh je pak tloušťka oloveného profilu mezi skličky.

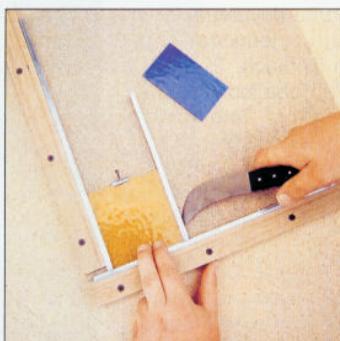
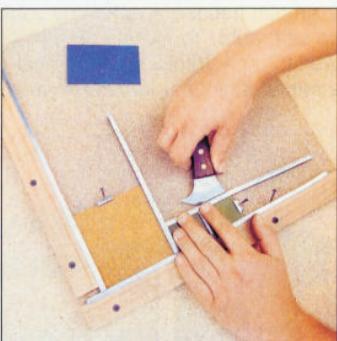
2 Podle jednotlivých natříhaných dílků si posléze nařežte všechny kousky skla a složte z nich celý motiv. V tomto případě to bude barevná okenní výplň.

3 Připravte si podložku z dřevotřísky se dvěma okrajovými lištami. Poté nožem odkrojte první kus oloveného profilu a drážku opatrně rozšířte dřevěným sídlem.

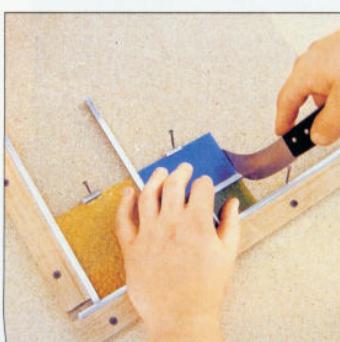

4 Profil přiložte ke spodní listě a podobně upravte i levý profil. Poté ho přiložte k levému okraji podložky a jeho spodní konec zasuňte do drážky dole (použijte nůž).

5 Do takto vymezeného levého rohu můžete vložit první skleněný díl. Sklo musí zapadnout do drážek na obou stranách, proto jej opatrně přiklepňte nožem.

6 Každý kousek skla zafixujte pomocí hřebíku a kousku oloveného profilu. Zároveň si můžete připravit další pruh olova a nasadit jej zprava na usazený kousek skla.

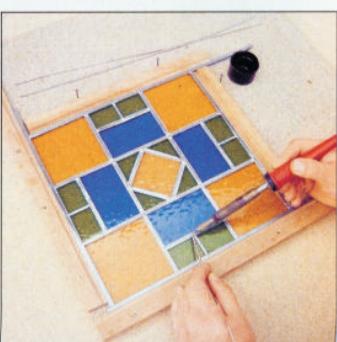

9 Použky olova i kousky skla neustále důkladně „utahujte“. Poté vložte další tabulku, přitlačte ji a zafixujte. Zároveň odkrojte přebyvající délku oloveného profilu.

10 Dodržíte-li uvedený pracovní postup, dopracujete se nakonec k celé vitrážce. Zároveň nezapomeňte, že můžete kombinovat i různě silné pruhy olova.

11 Jakmile bude vitrážka hotová, sklepněte opatrně kladívkom křížení olovených profilů a dřevěným kolíkem každý pruh přitlačte při okrajích ke sklu.

12 Nyní můžete všechna křížení a spoje v olově opatrně přepájet rozžhaveným cínem. Pozor na teplotu pájky! Nakonec nožem odkrojte přebyvající profily.